

PROTOKOLLAT MED TILKENDEGIVELSE

meddelt torsdag den 17. januar 2013

i faglig voldgiftssag 2012.0066

Dansk El-Forbund

for

A

(advokat Jeppe Wahl-Brink)

mod

DI Overenskomst II ved DI

for

G4S Security Services A/S

(advokat Annette Fæster Petersen)

Tvisten

Tvisten vedrører spørgsmålet om, hvilken aflønning servicemontører skal have under kørsel til og fra interne kurser, når kørslen ligger uden for den almindelige arbejdstid. Det er klagers synspunkt, at der skal betales overtidsbetaling, mens indklagede er af den opfattelse, at der ikke skal betales overtidstillæg.

Påstande

Klager har nedlagt følgende påstand:

G4S Security Services A/S tilpligtes at efterbetale A kr. 3.338,58 med tillæg af renter af kr. 786,66 fra den 29. september 2011, af kr. 337,14 fra den 13. oktober 2011, af kr. 337,14 fra den 24. november 2011, af kr. 561,90 fra den 15. marts 2012, af kr. 792,61 fra den 26. april 2012 og af kr. 523,13 fra sagens anlæg, alt til betaling sker.

Indklagede har påstået frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Indklagede har tilkendegivet, at da A er driftsservicemontør, har han som sådan krav på et 100 % overtidstillæg, forudsat at der er krav på et sådant tillæg.

Sagens behandling

Sagen blev behandlet mundtligt mandag den 17. januar 2013 med højesteretsdommer Jon Stokholm som opmand. Som sidedommere udpeget af klager fungerede forbundssekretær Ole Tue Hansen og forbundssekretær Christian Rosenkvist Stokholm. Som sidedommere udpeget af indklagede fungerede underdirektør Niels Grøn Fabech og chefkonsulent, advokat Henrik Uldal.

Der blev afgivet forklaring af driftsservicemontør A, tillidsrepræsentant Jørgen Meier og tillidsrepræsentant Niels Moltrup-Nielsen efter begæring af klager og af HR-direktør Louise Voss Nygaard, servicechef Erik From, Service Vest, serviceleder Thomas Hein, Kolding og serviceleder Jan Andreasen, Aalborg, efter begæring af indklagede.

Efter bevisførelse og procedure voterede rettens medlemmer. Der kunne ikke blandt sidedommerne opnås flertal for noget resultat. Sagen blev herefter overladt til opmandens afgørelse. Opmanden fremkom herefter med nedenstående tilkendegivelse.

Retsgrundlaget

1981-overenskomsten mellem Rengørings- og Vagtselskabernes Arbejdsgiverforening og Dansk El-Forbund om løn- og arbejdsforhold for montører indenfor alarmbranchen indeholdt i § 12 følgende bestemmelse:

”§ 12 REJSETID

Stk. 1. Medmindre andet er aftalt indledes og sluttes arbejdet på virksomhedens adresse.

Rejsetid inden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.

Stykkerne 2, 3 og 4 udgår og erstattes af protokollater mellem Dansk El-Forbund og de enkelte RENVA-virksomheder med det sigte at opnå en økonomisk, neutral omfordeling af de hidtidige omkostninger ved benyttelse af stykkerne 2, 3 og 4.

Kan enighed ikke opnås, skal protokollatet indeholde bestemmerne i stk. 2, 3 og 4.

- Stk. 2. Ved installationsarbejde indledes og slutes arbejdet dog normalt på det sted, hvor arbejdet udføres.
- Stk. 3. Rejsetid inden for og uden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.
- Stk. 4. Rejsetid uden for normal arbejdstid mellem bopæl og arbejdsplads og vice versa beregnes som den faktiske arbejdstid.”

Der foreligger et mødereferat fra januar 1982 af følgende indhold:

”FORTOLKNING – LOKALAFTALER
VEDERLAG I FORBINDELSE MED INTERNE KURSER

Til:	A. P. Sørensen	Ole Nors Hansen
	Søren Bonde	E. B. Kristiansen
	Karsten Jensen	Steen Larsen
	Egon Rasmussen	Finn Hansen
	Jesper J. Christiansen	Svend Iversen
	Peter Hartelius	Helge Hansen
	Lønningskontoret	Niels Karmann

Fra: Knud Jensen

Dato: 1981.12.16

Montører på internt kursus

Ved møde i teknisk udvalg for el-området den 14.12.81 med deltagelse af:

A. P. Sørensen

Peter Hartelius

Jesper Juul Christiansen

Helge Hansen

Knud Jensen

blev det vedtaget, at kursustimer og eventuel rejsetid afregnes med personlig løn for servicemontører og gennemsnitlig løn for anlægsmontører.

Transportomkostningerne afregnes efter overenskomstens bestemmelser.

Med venlig hilsen

Knud Jensen”

1989-overenskomsten mellem Vagt- og Alarmbranchens Arbejdsgiverforening og Dansk El-Forbund for montører inden for alarmbranchen indeholdt bl.a. følgende bestemmelser:

”...

§ 7.

BASISLØN

- Stk. 1. Basislønnen anvendes som timeløn for nyansatte, der ikke har faglige kvalifikationer inden for alarmbranchen og som beregningsgrundlag for procentvist løntillæg. Fra begyndelsen af den lønningsuge, hvori 1. marts 1989 falder udgør basislønnen kr. 77,10.
- Stk. 2. Fra begyndelsen af den lønningsuge, hvori 1. marts 1990 falder udgør basislønnen kr. 80,85.

I dette beløb er inkluderet kompensation for arbejdstidsnedsættelse for 1 time pr. samme dato.

§ 8. PERSONLIG LØN

- Stk. 1. Efter 3 måneders ansættelse ydes der et personligt tillæg på kr. 1,- til basislønnen, medmindre der allerede er aftalt en højere personlig løn efter den følgende bestemmelse.
- Stk. 2. Tillægget for dygtige og mere betroede montører aftales i hvert enkelt tilfælde mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant uden indblanding fra organisationernes og deres medlemmers side. Tillægget fastsættes under hensyn til faglig dygtighed og arbejdets art.

...

KAPITEL C AFVIGELSER FRA DEN NORMALE ARBEJDS TID

§ 10. OVERARBEJDE

- Stk. 1. Overarbejde bør begrænses mest muligt.

§ 12. REJSETID

- Stk. 1. Medmindre andet er aftalt indledes og slutes arbejdet på virksomhedens adresse.

Rejsetid inden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.

Stykkerne 2, 3 og 4 udgår og erstattes af protokollater mellem Dansk El-Forbund og de enkelte VABA-virksomheder med det sigte at opnå økonomisk, neutral omfordeling af de hidtidige omkostninger ved benyttelse af stykkerne 2, 3 og 4.

Kan enighed ikke opnås, skal protokollatet indeholde bestemmelserne i stk. 2, 3 og 4.

- Stk. 2. Ved installationsarbejde indledes og slutes arbejdet dog normalt på det sted, hvor arbejdet udføres.
- Stk. 3. Rejsetid inden for og uden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.
- Stk. 4. Rejsetid uden for normal arbejdstid mellem bopæl og arbejdsplads og vice versa beregnes som den faktiske rejsetid.”

Der foreligger et mødereferat vedrørende møde i teknisk udvalg 26. marts 1990 af følgende indhold:

”TEKNISK UDVALG – 26/3-1990

På foranledning af montørrepræsentanterne rejstes spørgsmålet om:

1. Overtidsbetaling ved deltagelse i og transport til centermøder udenfor normal arbejdstid.
  2. Krav om overtidsbetaling ved servicemontørers transport udenfor normal arbejdstid i Division Vest i forbindelse med interne kurser.
- ad 1 Det fastsløges, at centermøder er en del af virksomhedens SU-struktur jfr. i øvrigt PAM. Honorering efter møderegulativets bestemmelser.
- ad 2 Krav fra montørrep.: Al transporttid for servicemontører Vest udenfor normal arbejdstid i forbindelse med interne kurser er til overtidsbetaling.

ISS Securitas er her af den opfattelse, at overtidsbetaling ved transport udenfor normal arbejdstid alene finder sted, hvor den normale arbejdstid begynder og slutter på montørens privatadresse. Hvor ex. hjemkomst her finder sted efter normal arbejdstid vil der skulle honoreres med overtidsbetaling for overskridelsen, dog maksimalt den faktiske brugte transporttid.

Montørrep. forbeholdt sig deres stilling til det anførte.

Albertslund, d. 26/3-1990

For montørerne:

For ISS Securitas A/S:

Bent Fl. Petersen

Leif Petersen

Niels Moltrup

Steen Larsen

Gert Bendig

J. Ottosen-Støtt

Gert Vestergaard"

Dette mødereferat er optaget i firmaets manualer.

I virksomheden gælder en lokalaftale af 22. januar 1998 af følgende indhold:

**"Lokalaftale
vedrørende montører på kursus og uddannelsesudvalg**

Der er dags dato indgået aftale om montører ansat i Falck A/S, Alarmdivisionen, vedrørende kursus og uddannelsesudvalg.

1. Montører på internt kursus

Det er aftalt, at kursustimer og eventuel rejsetid afregnes med personlig løn for servicemontører og gennemsnitlig løn for anlægsmontører.

Transportomkostninger afregnes efter overenskomstens bestemmelser:

2. Montører på eksternt kursus

Montører, der efter aftale med selskabet deltager på kursus, ydes vederlag for alle kursustimer med personlig løn for servicemontører og gennemsnitlig løn for anlægsmontører.

Rejse- og opholdsudgifter refunderes efter skolernes regler.

3. Uddannelsesudvalg

Der er nedsat et uddannelsesudvalg, som refererer til Teknisk Udvalg.

Udvalget konstituerer sig med en formand, som indkalder til møde efter behov, udarbejder dagsorden og foranlediger, at der bliver skrevet referat fra møderne, primært indeholdende beslutninger og tiltag.

Uddannelsesudvalget arbejder under respekt af selskabets uddannelsespolitik, indgåede aftaler og udarbejdet kommissorium.

Kommissorium

Uddannelsesudvalgets opgave er at sikre, at selskabets el-montører via intern og eksternt efteruddannelse tilføres relevant faglig viden og kundskaber således, at de til stadighed er på højde med den teknologiske udvikling indenfor branchen.

Intern efteruddannelse tilføres af selskabets egne undervisere og instruktører. Dokumentation og instruktørmateriale udarbejdes af teknisk funktion eller i samarbejde mellem driftsafdelingernes instruktører og tekniske funktion.

Eksternt efteruddannelse tilføres fortrinsvis med tilmelding og deltagelse på el-fagets og metalindustriens kurser.

Efteruddannelsen planlægges og struktureres således, at regionernes samlede behov for viden og kundskaber kontinuerlig er til stede.

Bemærkninger:

For at opfylde kommissorium er det nødvendigt, at uddannelsesudvalget:

- i dialog med omverdenen til stadighed søger oplysninger om den teknologiske udvikling indenfor branchen,
- internt søger kontakt med nøglepersoner indenfor marketing- og teknisk funktion, som er de funktioner, der kan ”spå” om fremtiden,
- holder sig ajour med uddannelses tilbud og kender de enkelte regioners behov for tilførsel af viden og kundskaber,
- sikrer sig, at de retningslinier og rutiner, der fører frem til en struktureret og målrettet uddannelse, er ajourført og kommunikeret ud,
- sikrer, at alle el-montører i selskabet deltager i efteruddannelsen.

Uddannelsesudvalgets medlemmer:

Ledelsen udpeger medlemmer, og medarbejderne udpeger 4 medlemmer.

Derudover deltager en medarbejder fra uddannelsesfunktionen som konsulent i udvalget.

Lokalaftalen kan opsiges med 3 måneders varsel.”

Der foreligger følgende protokollat af 27. februar 2004 mellem parterne:

”Protokollat 10 (om tilpasning) mellem DI Overenskomst II og /G4S Security Services A/S og Dansk El-Forbund om fravigelse af Brancheoverenskomsten

---

Overenskomsten mellem Dansk El-Forbund og DI Overenskomst II er gældende fra den 1. marts 1998, idet den hidtidige virksomhedsoverenskomst mellem Falck A/S og Dansk El-Forbund gældende for montører bortfalder pr. samme dato.

Som supplement til den mellem Dansk El-Forbund og DI Overenskomst II indgåede overenskomst er følgende aftalt:

Ad B. Løn

Lønudbetalingen finder sted ved overførsel til konto i pengeinstitut den sidste bankdag i måneden, såfremt der aftales månedsvis afregning.

Ad § 7

Basislønnen danne grundlag for beregning af:

- Overtidsbetaling, jf. § 11
- Beregning af mindste personlige løn, jf. § 8
- Beregning af vederlag for beredskabsvagt og hjemmevagt, jf. § 12
- Transport at stige, værktøj og materialer, jf. protokollat V
- Beregning af fast vederlag for kørsel i egen vogn, jf. protokollat V
- Beregning af klargøringstillæg for kørsel i firmavogn, jf. protokollat V

Ad § 11, stk. 3

Til driftsservicemontører ydes 100 % af personlig løn.”

Overenskomst 2010-2012 om løn og arbejdsforhold mellem DI Overenskomst II (VABA) og Dansk EI-Forbund samt G4S Security Services A/S indeholder følgende bestemmelser:

”§ 1. Den ugentlige arbejdstid

...

§ 2. Den daglige arbejdstid

Når der bortses fra montører i turnustjeneste, fordeles den ugentlige arbejdstid på ugens 5 første dage og således, at ingen arbejdsdag er under 7 timer.

§ 3. Arbejdstidens lægning

Den daglige arbejdstid skal lægges mellem kl. 07.00 og kl. 18.00.

...

§ 7. Basisløn

Stk. 1.

Basislønnen anvendes som timeløn for nyansatte, der ikke har faglige kvalifikationer inden for alarmbranchen og som beregningsgrundlag for procentvise løntillæg.

Fra begyndelsen af den lønningsperiode,

hvor 1. marts 2010 falder, udgør basislønnen: kr. 121,70

Fra begyndelsen af den lønningsperiode,

hvor 1. marts 2011 falder, udgør basislønnen: kr. 123,45

Stk. 2.

Forhøjelser på basislønnen kan ikke modregnes på personlige tillæg.

§ 8. Personlig løn

Stk. 1.

Efter 3 måneders ansættelse ydes der et personligt tillæg på kr. 1,00 til basislønnen, medmindre der allerede er aftalt en højere personlig løn efter den følgende bestemmelse.

Stk. 2.

Tillægget for dygtige og betroede montører aftales i hvert enkelt tilfælde mellem arbejdsgiveren eller dennes repræsentant uden indblanding fra organisationerne og deres medlemmers side. Tillægget fastsættes under hensyn til faglig dygtighed og arbejdets art.

...

C. Afvigelser fra den normale arbejdstid

§ 11. Overarbejde

...

Stk. 3.

Overarbejde honoreres som tilsvarende arbejde inden for normal arbejdstid. Herudover ydes der et overarbejdstillæg, der beregnes af den til enhver tid gældende basisløn, og som udgør

Mandag til fredag – samt lørdag før kl. 12.00: 2 første overarbejdstimer 50%, derefter 100%.

...

§ 13. Rejsetid

Stk. 1.

Medmindre andet er aftalt, indledes og slutes arbejdet på virksomhedens adresse.

Rejsetid inden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.

Stykkerne 2, 3 og 4 udgår og erstattes af protokollater mellem Dansk El-Forbund og de enkelte DI Overenskomst II virksomheder med det sigte at opnå en økonomisk, neutral omfordeling af de hidtidige omkostninger ved benyttelse af stykkerne 2, 3 og 4.

Kan enighed ikke opnås, skal protokollatet indeholde bestemmelserne i stk. 2, 3 og 4.

Stk. 2.

Ved installationsarbejde indledes og slutes arbejdet dog normalt på det sted, hvor arbejdet udføres.

Stk. 3.

Rejsetid inden for og uden for normal arbejdstid betales med sædvanlig timeløn.

Stk. 4.

Rejsetid uden for normal arbejdstid mellem bopæl og arbejdsplads og vice versa beregnes som den faktiske rejsetid.”

Anbringender

Klager gør gældende, at det følger af overenskomsten, at kørsel før og efter en servicemontørs sædvanlige arbejdstid skal aflønnes med overtidsbetaling, også i tilfælde, hvor det drejer sig om transport til og fra interne kurser.

Indklagede gør gældende, at det ved lokalaftalen i 1998 er aftalt, at rejsetid for servicemontører til interne kurser alene skal afregnes med vedkommendes personlige løn uden overtidsbetaling.

Opmandens bemærkninger

Det er en almindelig regel i dansk arbejdsret, at beordret deltagelse i et kursus må sidestilles med arbejde, og der skal derfor betales for den til rejsen medgåede tid i overensstemmelse med de relevante tariffer.

Bestemmelsen i overenskomsten om betaling for rejsetid må forstås som et udtryk for en udmøntning af dette princip. Uagtet baggrund og de nærmere omstændigheder omkring mødet i Teknisk Udvalg 26. marts 1990 ikke har kunnet klarlægges, var virksomhedens tilkendegivelse om overtidsbetaling ved transport uden for normal arbejdstid i overensstemmelse med dette udgangspunkt. Under disse omstændigheder kan bestemmelsen om rejsetid i punkt 1 i lokalaftalen fra 1998 ikke anses

for en tilstrækkelig klar fravigelse af det almindelige princip om, at overarbejde i form af beordret deltagelse i et internt kursus, inkl. transport, skal betales med overarbejdsbetaling.

Konklusion

På dette grundlag vil opmanden give klageren medhold i påstanden. Opmanden fandt det ikke nødvendigt at komme ind på de øvrige synspunkter, som var gjort gældende i sagen.

De partsudpegede medlemmer og parterne erklærede sig indforståede med, at sagen afsluttes med denne tilkendegivelse, og kendelse blev frafaldet.

Opmanden fandt, at hver part burde bære egne omkostninger for voldgiftsretten, og at parterne burde betale opmandens honorar med halvdelen hver.

Sagen sluttet.

Jon Stokholm